FINANSTILSYNET

Til bestyrelsen og direktionen

21. december 2010

Ref. mma

Orienteringsbrev fra Finanstilsynet om regnskabsaflæggelse 2010 for kreditinstitutter m.v.

FINANSTILSYNET
Århusgade 110
2100 København Ø

Tlf. 33 55 82 82
Fax 33 55 82 00
CVR-nr. 10 59 81 84
finanstilsynet@ftnet.dk
www.finanstilsynet.dk

ØKONOMI- OG ERHVERVSMINISTERIET

I indeværende brev orienteres først om en ændring til regnskabsbekendtgørelsen som allerede har virkning fra og med aflæggelsen af årsrapport for 2010. Herefter opsummeres de observationer, som Finanstilsynet har gjort i forbindelse med regnskabskontrollen af årsrapporterne for 2009. Sidst gør vi opmærksom på nogle forhold, der ikke er snævert knyttet til kreditinstitutternes aflæggelse af årsrapport.

Ændringer af de danske regnskabsregler

Regnskabsbekendtgørelsen for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. ændres i 2010. Ændringerne finder som hovedregel anvendelse fra og med regnskabsåret 2011, men bekendtgørelsen kan også helt eller delvist anvendes på årsrapporterne for 2010. Institutterne skal dog være opmærksomme på, at såfremt at den nye regnskabsbekendtgørelse ikke anvendes i sin helhed, skal dette anføres i afsnittet om anvendt regnskabspraksis med angivelse af de bestemmelser, der er anvendt førtidigt.

En enkelt ændring har imidlertid virkning allerede for årsrapporten for 2010. Noteoplysningskravet om fordeling af pengeinstitutters erhvervsudlån på brancher ændres, så erhvervskategorierne bliver i overensstemmelse med de kategorier, der anvendes af Danmarks Statistik og Nationalbanken[1].

For detaljer vedrørende denne ændring samt de øvrige ændringer henvises til udkast til bekendtgørelse, som blev sendt i høring den 8. december 2010.

Observationer fra regnskabskontrollen

Finanstilsynet har gennemført regnskabskontrol for kreditinstitutters årsrapporter for 2009. Langt de fleste kreditinstitutter har valgt frivilligt at offentliggøre korrigerende/supplerende information, førend sagerne blev forelagt Fondsrådet henholdsvis det Finansielle Virksomhedsråd. Som følge heraf har sagerne kunne afsluttes med, at Finanstilsynet påtalte, at der havde været fejl i den aflagte årsrapport. Der vil fremadrettet ske offentliggørelse

[1] Jf. regnskabsbekendtgørelsens § 93 og § 150, stk. 1.

af påtaler i regnskabskontrolsager efter retningslinjerne i offentlighedsbekendtgørelsen[2].

Oplysninger om risici (IFRS 7)

I Finanstilsynets orienteringsbrev om kreditinstitutternes regnskabsaflæggelse for 2009 tilkendegav vi, at oplysningskrav i henhold til IFRS 7 og de tilsvarende oplysningskrav i regnskabsbekendtgørelsen ville være i fokus i Finanstilsynets kontrol af kreditinstitutternes årsrapporter for 2009. Finanstilsynet har ved den foretagne kontrol konstateret problemer med efterlevelsen af oplysningskrav både for så vidt angår kreditrisici og markedsrisici.

Manglende oplysninger om kreditrisiko

Finanstilsynet har i flere tilfælde konstateret, at oplysningskravene vedrørende kreditrisiko var mangelfuldt efterlevet. Der er tale om en række kvalitative og kvantitative oplysninger om kreditkvalitet, sikkerhedsstillelse og baggrund for foretagne nedskrivninger[3]

Oplysningerne skal gives med udgangspunkt i en for virksomheden passende opdeling under hensyntagen til de finansielle aktivers karakteristika. For et kreditinstitut vil udlånsvirksomhed være en så betydelig aktivitet, at en underopdeling af udlån og garantier som hovedregel vil være nødvendig i relation til de krævede oplysninger om kreditrisici[4].

Fondsrådet har i 2010 truffet afgørelse om, at det er en fejl, såfremt en virksomhed ikke har givet tilstrækkelige oplysninger om kreditrisici i henhold til IFRS 7.36 og IFRS 7.37[5], ligesom Finanstilsynet på Fondsrådets vegne i flere tilfælde har givet påtale, hvor virksomheder efter en regnskabskontrol har givet supplerende/korrigerende information til deres årsrapport for 2009 vedrørende kreditrisici. Tilsynet har observeret tilfælde med mangelfulde eller manglende oplysninger om kreditkvaliteten af udlån, som hverken er forfaldne eller værdiforringede og meget generelle beskrivelser af sikkerhedsstillelse ligesom at kreditinstitutter i nogle tilfælde ikke giver en aldersfordeling af udlån, der er i restance men ikke nedskrevne.

---

[2] Jf. Bekendtgørelse nr. 309 af 26. marts 2010 om penge- og realkreditinstitutters pligt til at offentliggøre Finanstilsynets vurdering af instituttet.

[3] Jf. regnskabsbekendtgørelsens § 93 a, stk. 1, nr. 1-2, stk. 2, nr. 1,3 og 4 eller IFRS 7.36(a)-(c) og IFRS 7.37(a)-(b).

[4] Jf. IFRS 7.6 og B1-B3 samt bemærkningerne til regnskabsbekendtgørelsens § 93 a

[5] Jf. Fondsrådets hjemmeside (www.fondsraadet.dk) under afgørelser.

Manglende oplysninger om markedsrisici
Finanstilsynet har ligeledes i flere tilfælde konstateret, at kreditinstitutter ikke giver tilstrækkelige oplysninger om instituttets følsomhed over for de markedsrisici, der er relevante for virksomheden[6].

Konkret har kreditinstitutterne i en række tilfælde ikke givet oplysninger om, hvorledes virksomhedens resultat og egenkapital ville være blevet påvirket af sandsynlige ændringer i relevante risikovariable på balancetidspunktet. De variable, der er relevante, vil typisk være renteændringer, ændring i valutakurser og aktiekurser.

I nogle tilfælde har virksomhederne alene givet oplysning om aktiebeholdningens totale størrelse fordelt på f.eks. handelsbeholdning og anlægsbeholdning uden at angive virkningen af f.eks. ændringer i bestemte aktieindeks. I andre tilfælde har institutterne givet oplysninger svarende til den indberetning, som penge- og realkreditinstitutter skal foretage om markedsrisiko (typisk valutakursindikator 1 og 2 mv.).

Dette lever ikke i sig selv op til regnskabsreglernes krav om oplysninger, om hvordan instituttet kan blive påvirket af rimeligt sandsynlige ændringer af valutakurser, renter og aktiekurser.

Ændring i dagsværdi af forpligtelser ved ændring i kreditrisiko
Finanstilsynet har i årsregnskaberne fra de realkreditinstitutter, der er udtaget til kontrol, konstateret manglende efterlevelse af de oplysningskrav, der vedrører finansielle forpligtelser, der måles til dagsværdi. Kreditinstitutterne skal i en note oplyse om størrelsen af den ændring i dagsværdien af disse forpligtelser som kan henføres til ændringer i kreditrisikoen på disse forpligtelser (egen kreditrisiko)[7]. Oplysningerne skal gives for grupper af virksomhedens forpligtelser, der relevante i forhold til oplysningskravet, henholdsvis for regnskabsperioden og akkumuleret fra første indregning af forpligtelserne.

I de udtagne årsrapporter er realkreditinstitutterne slet ikke kommet med oplysninger om egen kreditrisiko.

Da de finansielle forpligtelser, der måles til dagsværdi, ofte er børsnoterede obligationer, kan det være vanskeligt at afgøre, i hvilket omfang en ændring af børskursen afspejler en ændring i kreditrisikoelementet. Oplysningskravet kan derfor opfyldes ved at oplyse forskellen mellem ændringen i kursen på børsnoterede obligationer og ændringen i kursen på relevante risikofri obli-

[6] Oplysningsforpligtelserne fremgår af regnskabsbekendtgørelsens § 129 a, som vedrører børsnoterede virksomheder, der ikke aflægger koncernregnskab og derfor ikke er pligtige til at følge de tilsvarende regler i IFRS 7.40-42.

[7] Jf. regnskabsbekendtgørelsens § 103a, og IFRS 7 (10) og (11)

gationer. Instituttet skal dog være opmærksom på, at en del af kursforskellen mellem realkreditobligationer og statsobligationer kan henføres til risikoen for førtidsindfrielse (udtrækningsrisiko).

Bestemmelserne åbner endvidere mulighed for, at virksomheden kan anvende andre metoder for at fastlægge den ændring i kreditrisikoen, der indgår i den samlede ændring af værdien af forpligtelserne, såfremt dette giver et mere retvisende billede af ændringen i kreditrisiko som følge af egen kreditrisiko. Den metode, der er anvendt, skal beskrives fyldestgørende.

Henvisning til risikorapport o.l.
Finanstilsynet har bemærket, at flere pengeinstitutter i stedet for at give oplysning om kredit- og markedsrisiko henviser til virksomhedens særlige risikorapport, som er udarbejdet i henhold til kapitaldækningsbekendtgørelsen og offentliggjort f.eks. på virksomhedens hjemmeside.

Det forhold, at et institut i sin ledelsesberetning henviser til andre redegørelser, rapporter o.l., som er tilgængelige på virksomhedens hjemmeside, indebærer ikke, at oplysninger i sådanne rapporter kan erstatte manglende oplysninger i årsregnskabet.

Efter tilsynets vurdering er det ikke i overensstemmelse med regnskabsreglerne, at oplysninger, som kræves indeholdt i årsregnskabet, gives ved henvisning til andre redegørelser, rapporter o.l., når disse ikke er en integreret del af årsrapporten. I henhold til IFRS 7.B6, skal oplysningerne ud over at være tilgængelige på samme tid som årsregnskabet, tillige være tilgængelige på samme vilkår, som instituttets årsregnskab. Det er Finanstilsynets opfattelse, at dette skal forstås således, at sådanne rapporter – eller dele heraf -, der krydshenvises til, skal indgå som en integreret del af instituttets årsregnskab, som dermed også er omfattet af revisionspligten.

Det fremgår endvidere af regnskabsbekendtgørelsen[8], at såfremt oplysningskrav er efterlevet ved, at der under noter er givet henvisning til, at oplysningerne er givet i andre dele af <u>årsrapporten</u>, skal henvisningen være præcis. Af bestemmelsen fremgår det således, at oplysningskrav ikke kan efterleves ved, at der henvises til andre rapporter eller redegørelser, som ikke er en integreret del at virksomhedens årsrapport.

<u>Måling af unoterede kapitalandele herunder sektoraktier</u>
Finanstilsynet har i forbindelse med regnskabskontrollen ved flere lejligheder været i dialog med pengeinstitutter omkring reglerne for værdiansættelse af unoterede kapitalandele. Finanstilsynet har konstateret, at der i enkelte tilfælde sker indregning og måling af unoterede kapitalandele til kostpris

[8] Jf. regnskabsbekendtgørelsens § 84, stk. 2.

frem for dagsværdi med den begrundelse, at der ikke er et aktivt marked for de unoterede kapitalandele.

Finansielle instrumenter skal løbende måles til dagsværdi. Alene i tilfælde hvor dagsværdien ikke kan måles pålideligt skal de unoterede kapitalandele måles til kostpris med fradrag af nedskrivninger[9].

Såfremt et marked for et finansielt instrument ikke er aktivt, skal virksomheden fastsætte dagsværdien ved anvendelse af en værdiansættelsesmetode. Man kan således ikke undlade at måle en unoteret kapitalandel til dagsværdi ved at henvise til, at der ikke er et effektivt marked for de pågældende papirer. Undtagelsesbestemmelsen er en særlig undtagelse til hovedreglen om, at finansielle aktiver skal måles til dagsværdi. Den finder alene anvendelse, når det ikke er muligt at estimere en pålidelig dagsværdi på den pågældende kapitalandel.

I det tilfælde, at der ikke er et aktivt marked for en kapitalandel skal dagsværdien opgøres ved hjælp af en veldokumenteret værdiansættelsesmodel og -teknik, der tager udgangspunkt i, hvad transaktionsprisen ville være ved handel mellem uafhængige parter[10]. Værdiansættelsen skal således være pålidelig og sandsynliggjort.

I forbindelse med værdiansættelse til dagsværdi har pengeinstitutter argumenteret for, at indre værdi som udgangspunkt kan anvendes til at beregne dagsværdien af unoterede kapitalandele.

Det er Finanstilsynets opfattelse, at dagsværdien af unoterede kapitalandele kan fastsættes med udgangspunkt i indre værdi, såfremt alle væsentlige aktiver og forpligtelser er indregnet i selskabets balance og målt til dagsværdi, f.eks. goodwill, udviklingsprojekter og lignende poster, hvorefter den indre værdi kan betragtes som den reelle salgsværdi. I givet fald skal der være tale om en opdateret indre værdi, der tager højde for alle tilgængelige oplysninger i markedet. Herudover vil indre værdi kunne tages som udtryk for dagsværdien af en sektoraktie i de tilfælde, hvor omregningskursen for en aktie er aftalt at svare til selskabets indre værdi

<u>Overtagelse af andre virksomheder (overtagelsesmetoden)</u>
Ved anvendelse af overtagelsesmetoden skal samtlige aktiver og forpligtelser, der kan identificeres og måles pålideligt, indregnes til dagsværdien på erhvervelsestidspunktet[11]. Når alle aktiver og forpligtelser skal indregnes, så indebærer dette også, at dagsværdien af overtagne eventualforpligtelser skal indregnes, uanset om de opfylder betingelserne for indregning i den

[9] Jf. regnskabsbekendtgørelsens § 44, stk. 3, og IAS 39 (46)

[10] Jf. regnskabsbekendtgørelsens § 48, stk. 1, og IAS 39 (AG74-82)

[11] Jf. regnskabsbekendtgørelsens § 145.

overtagne virksomhed[12]. Tilsynet har observeret, at kreditinstitutter, der overtager aktiviteter ikke i alle tilfælde har indregnet overtagne eventualforpligtelser til dagsværdi.

Da der er tale om et område, hvor Finanstilsynet har observeret en generel usikkerhed med hensyn til anvendelsen af regnskabsreglerne, vil tilsynet i 2011 undersøge praksis hos en række kreditinstitutter med henblik på at kunne give mere detaljeret vejledning om reglerne.

Tilsvarende skal også immaterielle aktiver, som ellers ikke opfylder kriterierne for indregning, indregnes[13], når overtagelsesmetoden benyttes. Finanstilsynet har i forbindelse med regnskabskontrollen konstateret, at der er institutter, som ikke har indregnet værdien af kundelister i forbindelse med overtagelse af den sunde del af et institut. Det er Finanstilsynets opfattelse, at når et institut overtager den sunde del af et institut, må overtagelsen af netop de disse kunder medføre at instituttet overtager et forretningspotentiale, der som udgangspunkt må formodes at have en værdi.

Finanstilsynet skal endvidere henlede opmærksomheden på, at renter og amortisering af overtagne udlån og tilgodehavender, som efterfølgende indregnes til amortiseret kostpris, skal indregnes i resultatopgørelsens post "Renteindtægter" i overensstemmelse med den effektive rentes metode. Dette indebærer, at der til det enkelte overtagne udlån skal beregnes den effektive rente, som sætter nutidsværdien af de forventede betalinger på lånet lig med den dagsværdi, hvortil lånet er overtaget[14].

Øvrigt

Der er herudover en række forhold, der ikke er snævert knyttet til kreditinstitutternes aflæggelse af regnskab, som Finanstilsynet ønsker kort at informere om.

<u>Revisionsudvalg</u>

Finanstilsynet implementerede primo 2009 bestemmelserne fra EU's 8. direktiv[15] om revisionsudvalg i finansielle virksomheder i revisionsudvalgsbekendtgørelsen[16]. Kravet om etablering af revisionsudvalg har pt. været gældende i knapt 2 år, hvorfor de omfattede virksomheder på nuværende tidspunkt forventes at have et veletableret og velfungerende revisionsud-

[12] Se bemærkninger til regnskabsbekendtgørelsens § 145.

[13] Se bemærkninger til regnskabsbekendtgørelsens § 145.

[14] Se bemærkninger til regnskabsbekendtgørelsens § 27.

[15] Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/43/EF af 17. maj 2006 om lovpligtig revision af årsregnskaber og konsoliderede regnskaber, om ændring af Rådets direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF og om ophævelse af Rådets direktiv 84/253/EØF

[16] Bekendtgørelse om revisionsudvalg i virksomheder samt koncerner, der er underlagt tilsyn af Finanstilsynet

valg. Inspiration til revisionsudvalgets sammensætning, rolle og arbejdsopgaver kan hentes i bilag 1 til EU Kommissionens henstilling om udvalg nedsat i bestyrelsen mv.[17].

Finanstilsynet lancerer ultimo 2010 et statusskema om revisionsudvalg til brug for tilsynets undersøgelser. Statusskemaet tager udgangspunkt i revisionsudvalgsbekendtgørelsens krav, og indeholder spørgsmål om, hvorledes udvalget er etableret, samt om hvordan udvalget løser sine arbejdsopgaver.

Statusskemaet vil blive udsendt forud for undersøgelser, der gennemføres i 2011. Skemaet kan tillige downloades fra Finanstilsynets hjemmeside.

Underretning om drift af anden virksomhed

Kreditinstitutter skal underrette Finanstilsynet, hvis instituttet midlertidigt driver anden virksomhed[18].

Kreditinstitutter kan drive anden virksomhed til sikring eller afvikling af forud indgåede engagementer eller med henblik på medvirken til omstrukturering af erhvervsvirksomheder.

Kreditinstitutter har adgang til at medvirke ved omstrukturering af virksomheder, som indebærer, at der kan medvirkes aktivt i den nødvendige omstrukturering af virksomheder ved at indskyde risikovillig ejerkapital i virksomhederne. Udøvelsen af stemmeretten i en virksomhed betragtes som drift af anden virksomhed.

Når formålet med overtagelsen er opfyldt, når eksempelvis virksomheden er omstruktureret eller en nødlidende virksomhed er begyndt at give overskud, skal virksomheden forsøges afhændet, uanset om det ud fra et indtjeningssynspunkt er bedre at opretholde ejerskabet.

I forbindelse med indberetningen til Finanstilsynet, skal indberetningen være udformet således, at det er muligt at se, om betingelserne for overtagelsen er opfyldt. Indberetningen skal endvidere være så specifik, at det er muligt for Finanstilsynet at bedømme risikoens art og størrelse. Finanstilsynet påser, at kravet om midlertidighed overholdes.

[17] Kommissionens henstilling (2005/162/EF) af 15. februar 2005 om den rolle, der spilles af menige bestyrelsesmedlemmer og medlemmer af tilsynsorganer i børsnoterede selskaber og om udvalg nedsat i bestyrelsen/ledelsesorganet

[18] Jf. lov om finansiel virksomhed § 25